

پای صحبت‌های عوامل برنامه نو رادیو تهران

«کلاغ پر» با چاشنی فلسفه

فلسفه برای بچه‌ها؛ این مختصر اما مفیدترین توضیحی است که می‌شود در مورد برنامه «کلاغ پر» به آن اشاره کرد. برنامه رادیویی که فصل دوم آن هر هفته جمعه‌ها ساعت ۱۶ به تهیه‌کنندگی و سردبیری لیدا عرفانیان روی آنتن رادیو تهران می‌رود.

در این برنامه کودکان با کمک تسهیلگری نغمه زمانی در کنار بازی به واکاوی قصه‌های آشنا با نگاهی پرسشگرانه می‌پردازند تا به دریافت‌هایی نو دست پیدا کنند. آوید بزرگی گوینده برنامه همراه با دکتر نورالدین محمودی، کارشناس ثابت برنامه به همراه کارشناسان خبره آنچه در اتاق کندوکاو برنامه می‌گذرد را تحلیل و نکات کاربردی را برای بهره‌برداری خانواده‌ها بازگو می‌کنند.

کلاغ پرکاری است از گروه اخلاق و شهروندی است که هر هفته حرف‌های تازه‌ای برای گفتن دارد. در ادامه به همین بهانه با عوامل این مجموعه گفت‌وگویی داشتیم و از کم و کیف این مجموعه فلسفی گفتیم و شنیدیم.

چرا فلسفه، آن هم برای کودکان؟

لیدا عرفانیان، سردبیر و تهیه‌کننده رادیو و تلویزیون درباره لزوم رفتن سراغ داستان فلسفه برای کودکان در گفت‌وگویی که داشتیم بیان کرد: امروزه رسانه‌ها به عنوان یکی از ابزارهای اصلی انتقال و گسترش ارزش‌های فرهنگی، اجتماعی در رفتار کودکان و نوجوانان نقش مهمی دارند.

آموزش فلسفه به کودکان تفکر انتقادی، درست اندیشیدن، خردورزی، خردگرایی، روشمند فکر کردن، استدلال، پرسشگری، عقلانیت و نقادی را یاد می‌دهد. تفکر انتقادی هم تلاش برای ایجاد ارزشیابی‌های منطقی و قابل اطمینان است تا ببینیم که چه چیزی را می‌توانیم منطقی و باور کنیم و چه چیزی را نمی‌توانیم قبول کنیم. تفکر انتقادی مهارت‌های فرد را در تعبیر، تفسیر، تجزیه و تحلیل،

ارزیابی و شناسایی پدیده‌های اجتماعی افزایش می‌دهد.

او با اشاره به بیانات رهبری در این خصوص افزود: در روزهایی که هجوم نرم، فرهنگ و افکار عمومی را تهدید می‌کند رهبر انقلاب فرمودند: «فلسفه شکل دادن فکراست، یاد دادن فهم کردن است، ذهن را به فهمیدن و تفکر کردن عادت دادن است؛ این از اول باید به وجود بیاید.» گویی جای تحلیل و تفکر در تغییر ذائقه فرهنگی و اجتماعی جامعه خالی است، گرچه برای داشتن جامعه‌ای سالم، فکور و مطالبه‌گر باید از دوران کودکی آغاز کرد، یعنی کودک جامعه از اول خود کند به فکر کردن، عادت کند به خردورزی.

عرفانیان در پاسخ به این‌که اصلاً فلسفه برای کودکان چیست؟ گفت: این‌گونه طرح برنامه رادیویی کلاغ پر برای یادآوری اهمیت پرورش تفکر از سنین کودکی با رویکرد تمرین روش تحلیل و تفکر در رادیو تهران شکل گرفت. هدف اصلی این طرح: ترویج آموزه‌های فلسفی و تمرین نگارش فلسفی در کودکان و نوجوانان است. طراحی مراحل اجرایی برنامه رادیویی کلاغ پر هم از موضوعاتی بود که او درباره‌اش عنوان کرد: در این برنامه از ادبیات داستانی مختص کودکان استفاده و داستان توسط آتی جان افشان و صدایپیشه‌گان متبحر خوانده و تهیه می‌شود هنرمندانی چون عذرا وکیلی، گیتی خامنه، ارشیر منظم و...

یک تجربه جدید در رسانه

از داستان‌هایی بهره گرفته شود که معانی و روابط فلسفی را با ظرافت خاصی در دل داستان جای داده‌اند و لذت کشف آن را به عهده کودک گذاشته‌اند. در این راستا از داستان‌هایی مانند کرم سه نقطه، بیداری قهرمان درون، بزرگ قد یک دکه و ده‌ها داستان دیگر که توسط پیشگامان فیک نگارش شده بود، استفاده و تلاش شد کودکی متفکر و متخلق به اخلاق بار بیاید.

محمودی اضافه کرد: یکی از ویژگی‌های مهم برنامه کلاغ پر نظارت پیشگامان فیک بر روند اجرای آن است در فصل اول کلاغ پر از صاحب‌نظران حوزه فلسفه برای کودکان بهره گرفته شد و در مورد تک‌تک جلسات بحث‌های کارشناسی صورت گرفت و روند شکل‌گیری حلقه کندوکاو مورد ارزیابی قرار گرفت که همین روند در فصل دوم کلاغ پر که روزهای جمعه ساعت ۱۶ در حال پخش هست با اضافه شدن محرک بازی در حال پخش است.

در آخر هم این کارشناس یادآور شد: برنامه کلاغ پر تجربه‌ای جدید و نو در رسانه ملی رادیوست که تمام عناصر حلقه کندوکاو به شیوه فیکی در نظر گرفته شده است و از معتبرترین محرک‌های داستان و بازی برای اندیشه‌ورزی کودکان استفاده می‌شود و تمام جلسات با نظارت صاحب‌نظران و پیشگامان فیک که از طریق گفت‌وگوی تلفنی به برنامه ملحق می‌شود، انجام می‌پذیرد. این برنامه شیوه‌ای نو در یادگیری براساس به چالش کشیدن و پرسشگری از کودکان است که محوریت حافظه در آن نفی می‌شود و صرفاً به اکتشاف توسط خود کودکان تأکید می‌شود.

نورالدین محمودی، استادیار و هیأت علمی گروه فلسفه برای کودکان و نوجوانان (فیک) پژوهشکده اخلاق و تربیت پژوهشگاه علوم انسانی کارشناس ثابت برنامه کلاغ پر است. او درباره این برنامه رادیویی در گفت‌وگو با قاب کوچک بیان کرد: از نظرم کلاغ پر تجربه جدید و متفاوتی در رسانه ملی است که برای اولین بار روند و فرآیند حلقه کندوکاو را به شیوه و سبک فلسفه برای کودکان به نمایش رادیویی می‌گذارد. این برنامه کاملاً تفکر محور و براساس فلسفه‌ورزی کودکان سنین ۸ تا ۱۲ سال پیش می‌رود و فردی به عنوان تسهیلگر به مدیریت و پیشبرد حلقه کندوکاو یاری می‌رساند.

او افزود: در فصل اول کلاغ پر صرفاً از محرک داستان برای به چالش کشیدن اندوخته‌های کودکان و بحث و گفت‌وگو پیرامون موضوعات اخلاقی، اجتماعی و تربیتی بهره گرفته شد که با توجه به ماهیت و قالب داستان، کودکان ارتباط شگرفی با آن برقرار کردند و خلاقیت خود را در خلال بحث و گفت‌وگوهای جمعی بروز دادند و در نهایت به کشف حقیقت در مورد آن مفهوم نزدیک شدند و به اجماع نظری رسیدند. فصل دوم کلاغ پر با تغییراتی باعث عمیق‌تر شدن و گسترش افق دید کودکان شد، در فصل دوم محرک بازی نیز در ابتدای شروع حلقه کندوکاو به عنوان یخ‌شکن در جلسه اول و مکمل محرک داستان در جلسات دیگر وارد حلقه شد که به هیجان و شور و شوق فراوان کودکان جهت مشارکت در موضوع منجر گردید.

این کارشناس با اشاره به محرک‌هایی که به عنوان داستان در برنامه کلاغ پر استفاده می‌شوند بیان کرد: سعی شده

اهمیت نقش اندیشه‌ورزی

آوید بزرگی که اجرای کلاغ پر را به عهده دارد به قاب کوچک از اهمیت نقش اندیشه‌ورزی گفت و افزود: از پدید آمدن شاخه‌ای از فلسفه به عنوان فلسفه برای کودکان، سال‌های خیلی زیادی نمی‌گذرد اما چه خوش که این بخش ارزشمند، به کوشش استادان فلسفه و علوم تربیتی و رشته‌های مرتبط، چند دهه است که در ایران هم مورد توجه و پیگیری قرار گرفته و مسیر درخشانی را طی می‌کند.

او با اشاره به حضورش در کلاغ پر بیان کرد: وقتی پیشنهاد اجرای برنامه‌ای در همین راستا، توسط دکتر عرفانیان به من داده شد، با افتخار برای کسب آگاهی و آشنایی بیشتر با این حوزه، پذیرفتم و به گروه برنامه کلاغ پر پیوستم. برنامه‌ای که به همت همکارانم، بسیار اصولی و هوشمندانه طراحی شده و به عنوان اولین برنامه رادیویی در این حوزه، سعی در شناساندن و نهادینه‌کردن این شاخه از فلسفه در جامعه و خانواده‌ها را دارد.

این مجری خاطرنشان کرد: به عنوان مجری برنامه کلاغ پر، در هر برنامه مملو از سؤالات که البته زمان نسبتاً کوتاه این برنامه مجال طرح همه آنها را نمی‌دهد، هر چند کمتر گفتن و بیشتر شنیدن، راه رستگاری است. آرزوی منم که با توجه بیش از پیش به این حوزه انسان ساز، فرصتی برای خلق چربی‌های تازه و درک و دریافت بیشتر از جهان لایتنای هستی، برای کودکان و نوجوانان ما حاصل شود و هر فرزند ما یک فیلسوف کوچک باشد.

